

Předmět:	IS veřejné správy a sociálních služeb
Téma:	Agendové IS

Vyučující:	dr.Blahuta, dr.Kajzar	Školní rok:2021
------------	-----------------------	-----------------

Obsah:

1. Agendové IS (AIS)	1
2. Inf. systémy o ISVS a datových prvcích	4
3. Systém JIP-KAAS	6
4. Národní identitní autorita (NIA)	10
5. Shrnutí k tématu	12
6. Otázky k procvičení	13

1. Agendové IS (AIS)

Agenda a agendový IS (AIS):

- agenda - z lat. agere, jednat (viz slovník cizích slov),
 - obor působnosti úřadu, oddělení nebo i jednotlivého referenta, oblast činností,
 - souhrn případů (bodů) k projednání,
- agendový IS (AIS)
 - IS orgánu veřejné moci, který využívá daný ISVS [k výkonu určité agendy](#).

Dle zákona č. 111/2009 Sb., [o základních registrech](#):

- § 2 - v tomto zákoně se rozumí:
- e) agendou ucelená oblast působnosti orgánu veřejné moci nebo ucelená oblast působení soukromoprávního uživatele údajů,
- f) agendovým informačním systémem informační systém veřejné správy, který slouží k výkonu agendy, využívání elektronických formulářů nebo elektronické identifikaci.

Způsoby komunikace AIS s ISZR:

- použití [Centrálních AIS](#)
 - centrální AISy byly budovány současně se Základními registry VS,
 - sdílený přístup je většinou realizován formou [portálového řešení](#),
 - umožňují volání Publikačních služeb (získávání referenčních údajů),

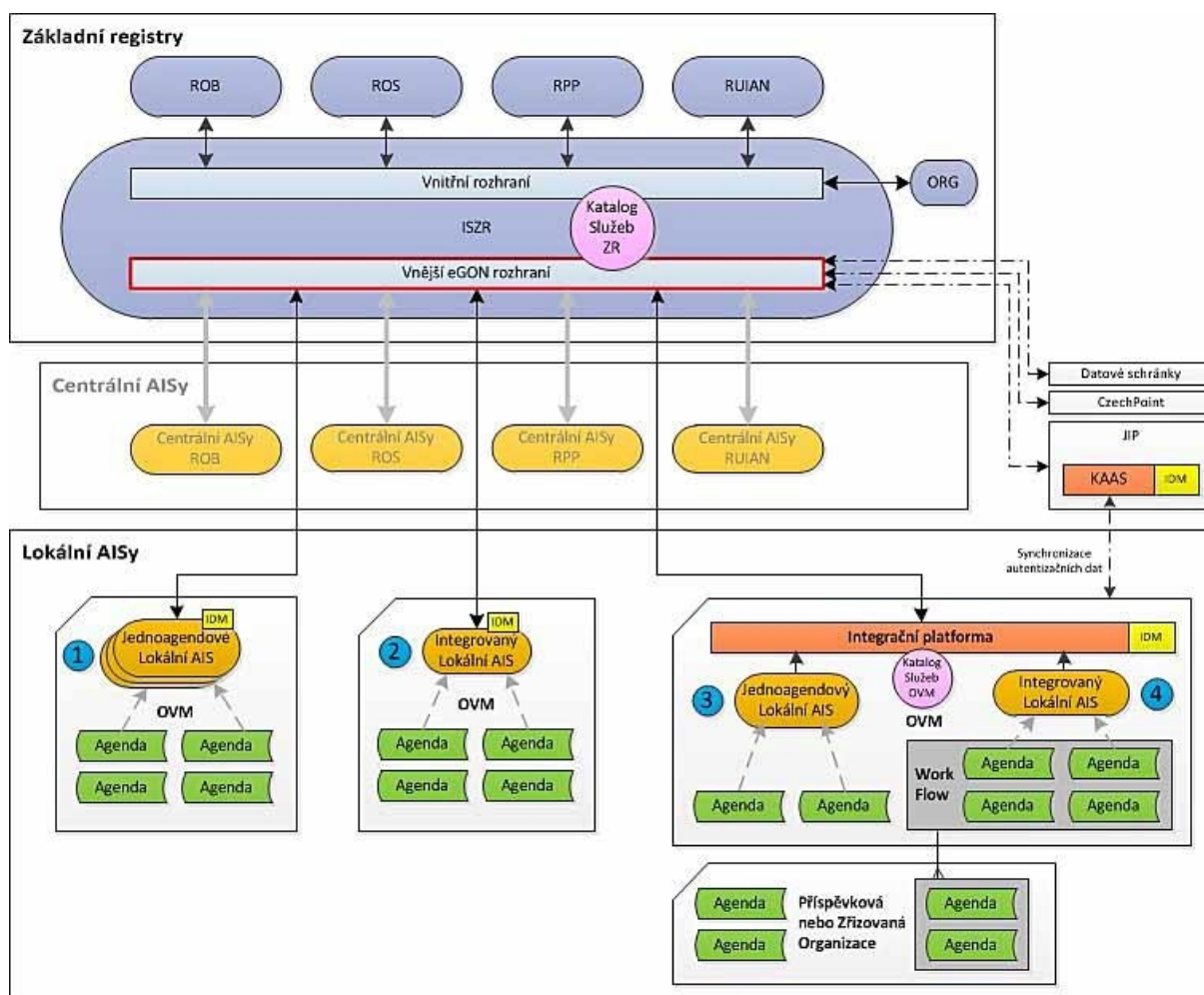
- také volání Editačních služeb (aktualizace referenčních údajů),
- centrální AISy jsou využívány zejména u agend, kde OVM (orgán veřejné moci) působí v roli editora,
- budování **Lokálních AIS**
 - jedná se o AIS, které OVM používají pro podporu výkonu svých agend,
 - obsahují **volání eGon služeb** pro získávání referenčních údajů.

Ukázka katalogu eGON služeb:

<https://www.szrcr.cz/cs/dulezite-dokumenty/64-popis-hlavicek-egon-sluzeb-2>

Komunikační schéma pro využívání služeb eGON:

- zdroj: <https://www.institutpraha.cz/projekty/egovernment-2/agendove-informacni-systemy-a-informacni-systemy-verejne-spravy/>

V rámci lokálních agend OVM mohou být nasazeny:

- **jednoagendové** lokální AIS
 - pro výkon jedné agendy úřadu,
- **integrované** lokální AIS
 - pro výkon více agend úřadu,
- **integrační platforma** – ESB (Enterprise Service Bus)
 - jeden logický kanál pro komunikaci lokálních AIS OVM s ISZR,
 - zajišťuje výměnu informací mezi jednotlivými AISy,
 - zajišťuje výměnu informací mezi dalšími IS úřadu,
 - zajišťuje napojení místního IDM (Identity Management) systému na JIP/KAAS,
- systémy **Workflow**
 - systémy pro automatizaci procesů (toků pracovních činností),
 - slouží ke zefektivnění toku práce v uvnitř i vně agend úřadu.

Podmínky pro napojení AIS na ISZR:

- úřad musí
 - mít oznámenou **působnost** ve všech agendách, které AIS obsahuje,
 - seznámit se s **dokumentací** Správy ZR pro správce AIS a zavázat se tuto dokumentaci a pravidla dodržovat,
 - přijmout svou odpovědnost za jednoznačnou **autentizaci a autorizaci** všech osob, které budou v zaregistrované agendě pomocí AIS přistupovat ke službám ZR,
- AIS musí
 - být **zaregistrován** v IS o ISVS,
 - splňovat stanovené **podmínky** a požadavky na AIS,
 - být řádně **otestován** v testovacím prostředí.

Registrace AIS v IS o ISVS:

- registrace agend je proces probíhající v působnosti Ministerstva vnitra ČR,
- registrací AIS v IS o ISVS získá každý AIS svůj **jednoznačný identifikátor** AIS_ID,
- registrace AIS v IS i ISVS zahrnuje přidělení **dalších parametrů**
 - IČ úřadu, IČ správce AIS,
 - SN číslo certifikátu (SerialNumber),
 - Seznam agend v AIS.

Připomenutí - další způsoby připojení uživatele k ISZR:

- systémem Czech POINT
 - na základě formuláře žádosti a formuláře odpovědi,
- prostřednictvím Datových schránek
 - na základě formuláře žádosti a formuláře odpovědi.

2. Inf. systémy o ISVS a datových prvcích

Informační systém o ISVS:

IS o ISVS

- slouží ke sběru a poskytování informací o IS veřejné správy,
- jedná se o základní informace o ISVS a informace o dostupnosti ISVS,
- viz <http://hosting0-105.qcm.cz/informacni-system-o-informacnich-systemech-verejne-spravy>

Význam IS o ISVS:

- jeho úloha vyplývá ze zákona č. 365/2000 Sb., o ISVS,
- každý ISVS musí být nahlášený a **zaregistrovaný** v IS o ISVS,
- IS o ISVS spravuje a provozuje **Ministerstvo vnitra ČR**,
- každý OVM může **ověřit** svoje registrované IS ve veřejně dostupném IS o ISVS,
- viz <https://www.sluzby-isvs.cz>

The screenshot shows the 'Přehled ISVS' (ISVS Overview) page. It includes a search filter section with dropdown menus for 'Kategorie' (set to 'Bezpečnost práce'), 'Kraj' (set to 'Moravskoslezský'), 'Legislativní předpis', 'ISVS poskytuje služby', 'Použít DP', and 'Subsystém'. Below the filter is a table of registered ISVS with columns: 'Název ISVS', 'Kategorie ISVS', 'Kraj', 'IČ zastřešitel', 'Správce ISVS', 'Platnost od', 'Datum vyřazení/zrušení', 'Identifikátor', and 'Verze'.

Název ISVS	Kategorie ISVS	Kraj	IČ zastřešitel	Správce ISVS	Platnost od	Datum vyřazení/zrušení	Identifikátor	Verze
Edice vbraných subjektů v obci MV do 800	Informační a komunikační technologie	Hlavní město Praha	00007064	Ministerstvo vnitra	12.7.2018	11.7.2018	1605	3
Mac-X	Města a obce - ostatní	Zlínský	00303852	Obec Jablůnka	12.7.2018	12.7.2018	7998	1
NEOX	Města a obce - samostatná působnost	Ústecký	00555941	Obec Frenštátek nad Roudnicí	11.7.2018	11.7.2018	7967	1
GDRC GIBIS services	Informační a komunikační technologie	Zlínský	00291200	Obec Otročická Nová Ves	9.7.2018	9.7.2018	7956	1
LEO	Města a obce - ostatní	Jihočeský	00583103	Obec Olšovice	4.7.2018	3.7.2018	7955	1
SOVIS	Živní prostředí	Hlavní město Praha	00164801	Ministerstvo životního prostředí	29.6.2018	14.6.2018	7954	1
ABSOVI	Vodní hospodářství	Hlavní město Praha	00164801	Ministerstvo životního prostředí	29.6.2018	13.6.2018	7952	1
Evidenční mlynářství	Lesy, myslivost a rybníky	Hlavní město Praha	00164801	Ministerstvo životního prostředí	29.6.2018	19.6.2018	7953	1
Ortoped 2001	Kraje - přenesená působnost	Středočeský	70891095	Středočeský kraj	28.6.2018	28.6.2018	3851	2

IS o datových prvcích (ISDP):

- viz <https://www.sluzby-isvs.cz/ISDP/DefaultSSL.aspx>
- aplikace ISDP poskytuje oficiální informace o datových prvcích ISVS,
- slouží k vyhlášení datových prvků a zveřejňování číselníků,
- datové prvky vyhlášené v ISDP jsou pro orgány veřejné správy a vazby jejich IS závazné.

ISDP

Příklady datových prvků (DP):

- ADRESA SUBJEKTU V ŽR,
- ADRESA TEXTEM,
- BANKOVNÍ SPOJENÍ,
- Bankovní účet v ČR,
- Cizozemské daňové identifikační číslo,
- Rodné číslo,
- ...

Na stránkách ISDP lze mimo jiné vypsát:

- seznam datových prvků,
 - JeDP - Jednoduchý DP,
 - SIDP – Složený DP,
- seznam datových slovníků
 - datový slovník – specifikuje, definuje a poskytuje seznam DP,
- seznam číselníků JeDP
 - číselník DP – seznam přípustných hodnot DP.

U každého DP jsou vedené atributy:

- Kategorie, název, Identifikátor, Verze, Datum vytvoření, Správce dat. prvku, Datový slovník, Stav, Typ,
- např. SIDP (složený DP), Bankovní účet v ČR, AC1555, 1, 21.05.2012, Ministerstvo průmyslu a obchodu, DP pro jednotný registrační formulář centrálních registračních míst, Vyhlášen, Nový,
- rozkliknutím „Bankovní účet v ČR“ lze získat detailní výpis o tomto datovém prvku.

Uživatelská dokumentace k ISDP:

- https://www.sluzby-isvs.cz/ISDP/Dokumentace/ISDP_UP_20000_100_POS.pdf

3. Systém JIP-KAAS

Systém JIP-KAAS:

- <http://www.czechpoint.cz/public/vyvojari/jip-kaas/>

JIP/KAAS

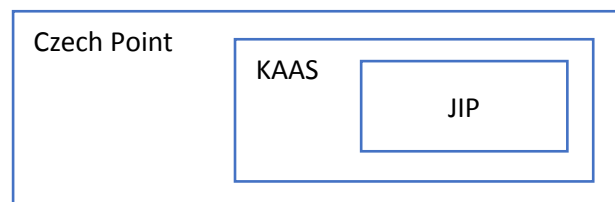
JIP - Jednotný Identitní Prostor:

- zabezpečený adresář orgánů veřejné moci a uživatelských účtů úředníků,
- obsahuje identitní, **autentizační a autorizační informace** o uživateli ISVS,
- informace o **rolích uživatelů** vzhledem k ISVS,
- z hlediska technického řešení - je součástí systému Czech POINT.

KAAS - Katalog Autentizačních a Autorizačních Služeb:

- obsahuje informace o poskytovaných **autorizačních a autentizačních službách**,
- jde o informace o **rozhraní** služeb, které umožňují
 - autentizaci uživatelů přistupujících do AIS či ISVS pomocí přihlašovacích údajů v JIP,
 - editaci údajů subjektů a uživatelských účtů v JIP,
 - implementaci registračních procesů a výkon identifikačních, autentizačních a autorizačních procesů.

JIP/KAAS jako technická součást systému Czech Point:

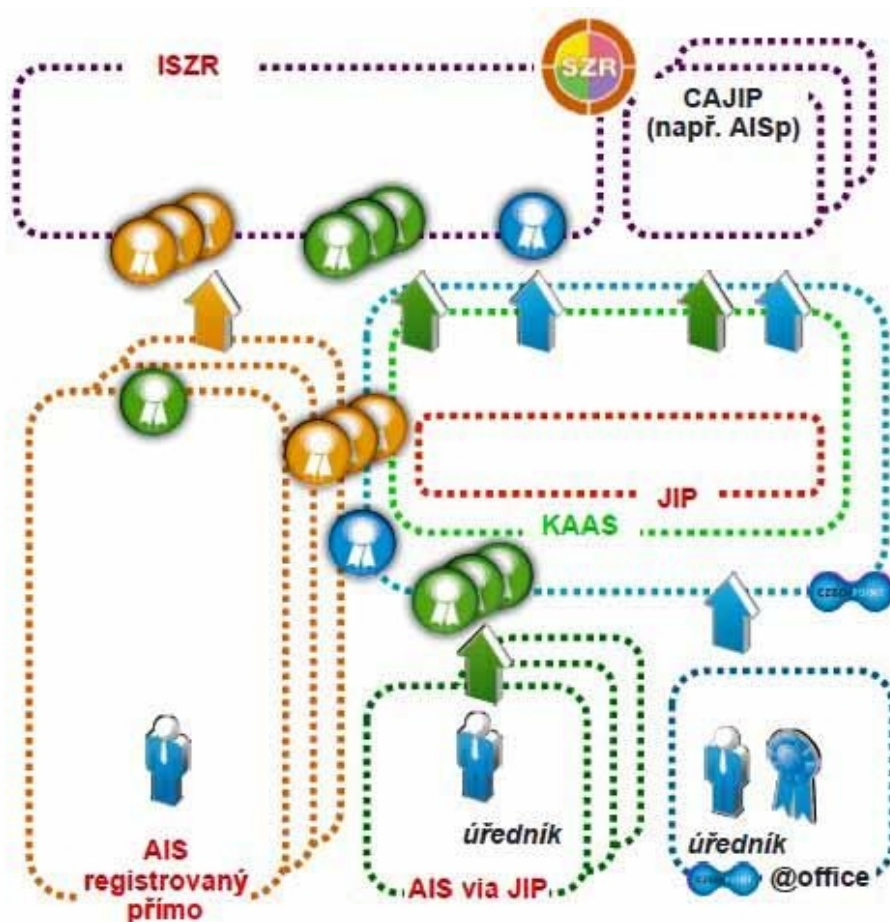
Registrace AIS do JIP:

- aby AIS či ISVS mohl využívat rozhraní JIP/KAAS musí jeho správce provést tzv. **registraci AIS do JIP**,
- registrace se provede pomocí elektronického formuláře pro registraci AIS do JIP a základních registrů.

Testovací prostředí JIP:

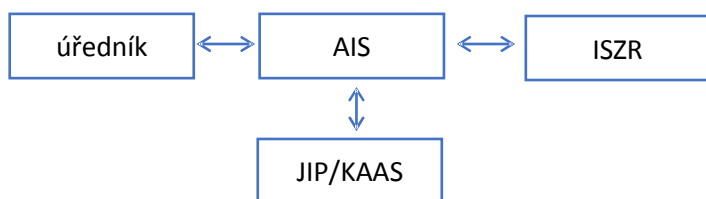
- po vyvinutí aplikace, komunikující s rozhraním JIP/KAAS, může vývojář provést [otestování](#) této aplikace [v testovacím prostředí JIP](#),
- žádost o zřízení testovacího prostředí JIP vývojář podává pomocí samostatného elektronického formuláře, v němž si definuje parametry testovacího prostředí.

Schéma způsobů přístupu AIS k ISZR:

1. způsob napojení AIS -> ISZR:

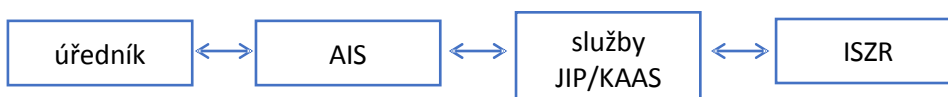
- AIS je přímo registrovaný v ISZR,
- AIS nemá vlastní správu uživatelů, využívá JIP/KAAS,

- úředník se hlásí k AIS
 - AIS provede autentizaci a autorizaci přístupu pomocí JIP/KAAS,
 - AIS s přidělenými právy (autorizace) pak přistupuje k ISZR,

2. způsob napojení AIS -> ISZR:

- úředník se hlásí k AIS, který je registrovaný v JIP,
- AIS provede autentizaci a autorizaci přístupu pomocí JIP/KAAS,
- AIS se hlásí k ISZR s využitím služeb JIP/KAAS Czech POINTu.

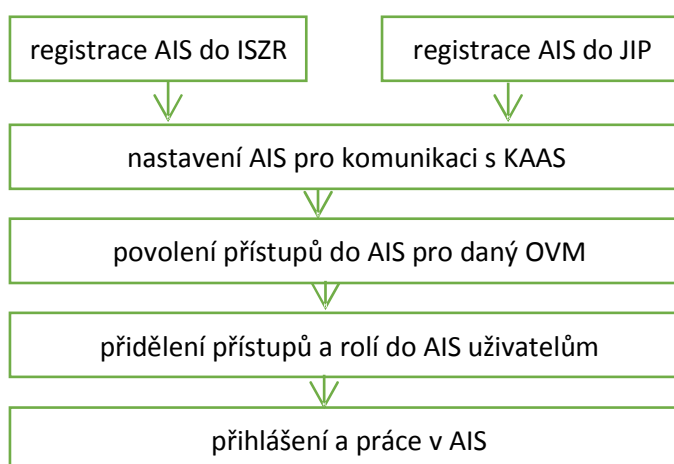

3. způsob napojení AIS -> ISZR:

- úředník se hlásí k ISZR přes CzP@office s využitím funkce Přístup k ISZR,
- spojení CzechPOINT@office -> JIP/KAAS -> ISZR.
- úředník tedy pracuje s IS přes rozhraní CzP@office, tedy mimo AIS.

Proces správy uživatelů a AIS:

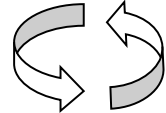
Přínosy JIP/KAAS:

- všichni uživatelé a všechny aplikace registrované v JIP používají [jeden registrační proces](#) aplikace (AISy se registrují v JIPu povinně všechny),
- jeden proces správy [životního cyklu aplikace](#),

- jeden proces správy **životního cyklu uživatelů**,
- provozovatel AISu **neřeší správu uživatelů**, protože tu zajišťují nástroje JIP,
- uživatelé přistupující do AIS jsou autentizováni prostřednictvím služeb KAAS.

Co když AIS **nevyužívá** služeb JIP/KAAS ?

- AIS musí obsahovat **vlastní řešení pro správu uživatelů**, tj.
 - zavedení **nového** uživatele,
 - **změny a rušení** uživatelů,
 - řešení **expirace** hesel a reset hesel,
 - správu aplikačních **rolí**,
 - správu agendových **činností** (práv) pro jednotlivé role,
 - průkazný **auditní log**,
 - **dokumentace a školení** pro uživatele,
- odpovědnost za údaje a procesy nese provozovatel AIS.

Současný postoj k JIP/KAAS:

- viz <https://www.isss.cz/do/watch?id=62>
- systém JIP/KAAS funguje spolehlivě asi 10 let, ale ...
- je využíván pouze některými ISVS,
- dnes již zastaralé řešení – již nevhodná architektura, komplikované a proprietární API,
- z pohledu bezpečnosti autentizace z dnešního pohledu velmi „na hraně“,
- ze strany MVČR minimální prosazování do zbytku veřejné správy, ...
- nové řešení -> **využití jednotné identifikace přes tzv. NIA**.

4. Národní identitní autorita (NIA)

Zásady pro přihlašování uživatelů k ISVS:

- všechna podání do VS (kromě anonymních) se musí provádět **jménem žadatele**,
- pokud je podání činěno vzdáleně, je třeba mít spolehlivou vzdálenou **el. identifikaci**,
- hovoříme o tzv. elektronické identitě – **eIdentita**.

Potřeba jednotné identifikační a autorizační služby:

- protože se úkon přihlašování **neustále opakuje** (různí žadatelé do různých agend), je vhodné, aby vzdálená identifikace byla **univerzální sdílenou službou**,
- tj. službou poskytující spolehlivou autentizaci jako subdodávku pro další volající služby.

Národní identitní prostor – Národní identitní autorita (NIA):

- jednotný bod elektronické identifikace a autorizace pro služby ISVS v ČR,
- systém pro **bezpečné a zaručené ověření totožnosti** uživatele online služeb VS,
- poskytovatelé online služeb VS potřebují zaručenou informaci o tom, kdo se jako klient přihlašuje k jimi poskytovaným službám,
- princip NIA je založen na součinnosti 3 skupin subjektů
 - 1. kvalifikovaných poskytovatelů online **služeb VS** (SeP – Service Provider),
 - 2. kvalifikovaných správců služeb **poskytování identity** (IdP – Identity provider),
 - 3. systému NIA, což je centrální systém pro **ověřování identity** občana,
- systém NIA je zřízen zákonem č. 250/2017 Sb., **o elektronické identifikaci**, který zároveň stanovuje pravidla pro účastníky procesu elektronické identifikace,
- správce (provozovatel) NIA - **Správa základních registrů ČR**.

K prokazování totožnosti online slouží:

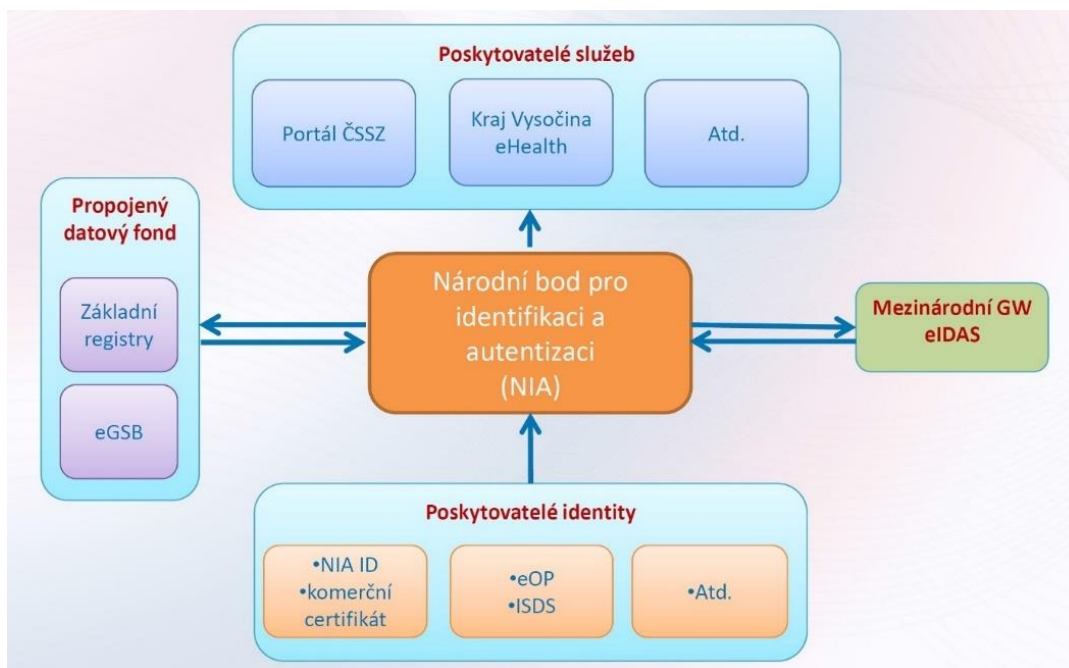
- schválené identifikační prostředky,
 - jejichž **poskytovatelé získali akreditaci** a jsou napojeni na NIA,
- např. nový **občanský průkaz s čipem**, který je vydáván od 1. 7. 2018,
- nebo přihlášení pomocí **uživatelského účtu** Národní identitní autority,

Zdroje dalších informací:

- <http://www.szrcr.cz/pro-media/verejne-predstaveni-narodni-identitni-autority>
- <https://www.eidentita.cz/Home>
- <https://info.eidentita.cz/ups/>

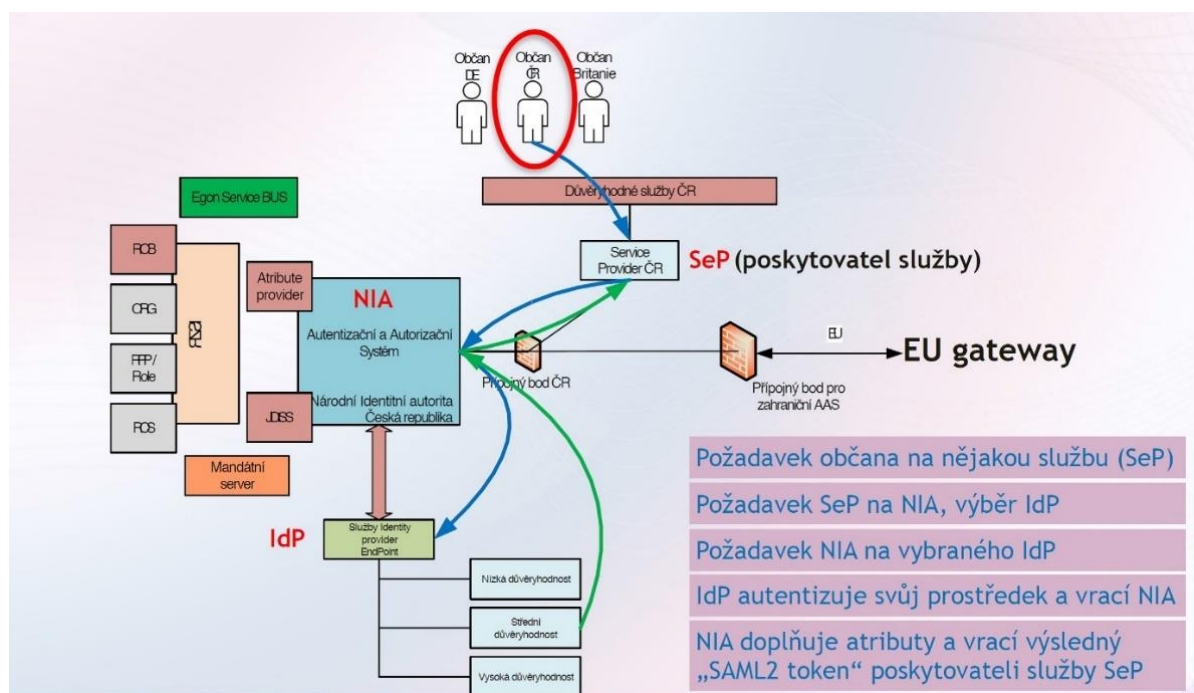
NIA a poskytovatelé služeb VS:

- schéma z prezentace Elektronická identifikace prostřednictvím NIA,
 - ing. Kuchař, hlavní architekt eGovernmentu,

Příklad identifikace a autorizace občana přistupujícího ke službám ČSSZ:

- z prezentace Národní Identitní prostor ČR,
 - ing. Kuchař, hlavní architekt eGovernmentu,
- SeP – Service Provider, poskytovatel služby VS, např. ČSSZ,
- IdP – Identity Provider, správce služby pro poskytování identity,
 - poskytuje důvěryhodnou službu identifikace a autentizace fyzické osoby pomocí vydaných prostředků identifikace a autentizace,
- NIA - řídí komunikaci při autentizaci, zná poskytovatele obou typů (SeP, IdP).

Navazující projekt SONIA:

- Soukromoprávní NIA - soukromý identitní systém bank propojit na NIA,
- vybrané banky budou moci poskytovat ověření identity občana jako službu,
- vybrané banky – tj. banky, kterým stát „věří“ a uzavře s nimi potřebnou smlouvu,
- bankovní identita jako "nová digitální občanka",
 - když mě věrohodně ověří banka – mohla by mě pustit i ke službám VS,
 - ztotožnění identity občana v bance a na úřadě (eObčanka),

Další informace k SONIA:

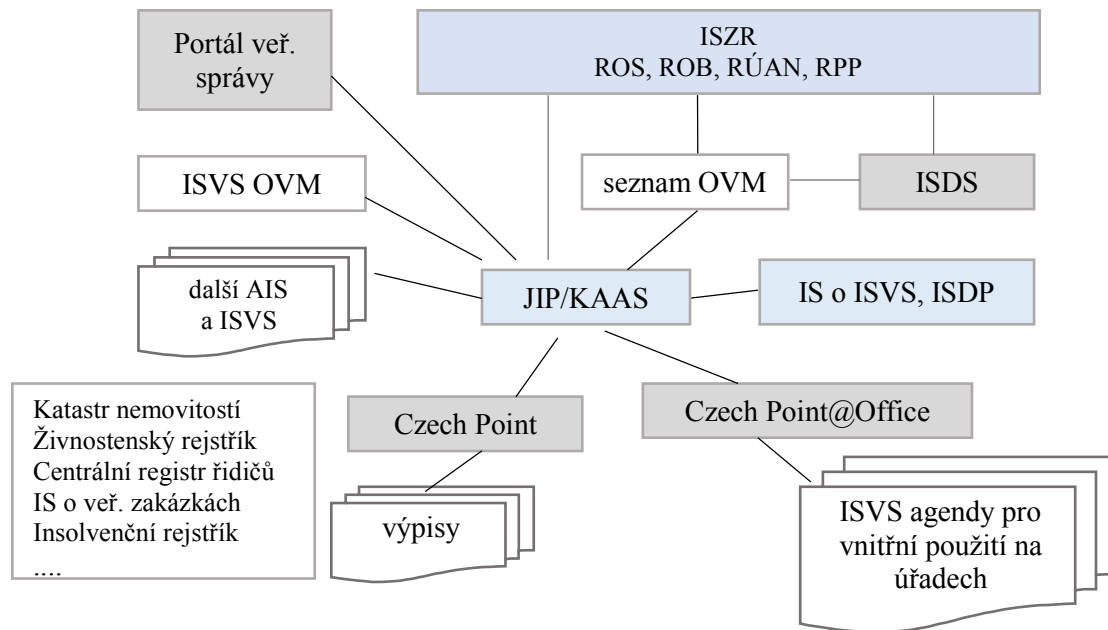
- viz dále téma „Současné trendy a projekty v ISVS“.

5. Shrnutí k tématu

Shrnutí hlavních bodů tématu:

- agendové IS (AIS),
- způsoby připojení AIS k ISZR,
- systémy IS o ISVS, ISDP,
- IDM (Identity Management) systém JIP/KAAS,
- Národní identitní agentura (NIA).

Schéma základních vazeb ISVS:

6. Otázky k procvičení

- 1) Jakými třemi způsoby může uživatel (úřad) komunikovat s ISZR?
- 2) Charakterizujte pojem Agendový IS a uveďte příklady.
- 3) Jakými způsoby komunikují agendové IS s ISZR?
- 4) Co rozumíme pod pojmem integrační platforma a k čemu slouží?
- 5) Jaké jsou podmínky pro napojení AIS na ISZR?
- 6) K čemu slouží IS o ISVS? Kde lze nalézt seznam ISVS?
- 7) K čemu slouží IS o datových prvcích (ISDP)?
- 8) Popište účel a přínosy systému JIP/KAAS.
- 9) Uveďte způsoby přístupů AIS k ISZR s využitím či bez využití JIP/KAAS.
- 10) K čemu slouží elektronická identita občana? Uveďte příklady.
- 11) Vysvětlete pojem Národní identitní autorita (NIA) a princip jejího využití.